

Posudek na diplomovou práci

Autor diplomové práce: Ivana Recmanová, BA
Název diplomové práce: Language Economy Versus Gender Markedness in Czech
Vedoucí práce: Mgr. Dan Faltýnek, Ph.D.

Diplomová práce Ivany Recmanové se pouští do problematiky, která má nepopiratelnou míru společenské závažnosti a v lingvistice před časem vzbudila širší debatu, která ovšem nebyla přivedena k výraznějšímu vyjasnění tematiky – jedná se o oblast genderové lingvistiky. Je nutno podotknout, že diplomantčina práce není v prvním plánu tzv. genderová, jedná se o práci gramatickou, užívající standardní lingvistické nástroje a argumentující k problému gramatické povahy, nikoliv jasněji či méně jasně vymezeného genderu. Autorka v práci na začátek osvětluje, jaký vztah má přirozený a gramatický rod, ukazuje slovtvorné procesy svázané s vyjadřováním rodovosti. Připomíná historické aspekty rodových změn ve tvarech typu sršeň, Olomouc. V následující části se věnuje představení teorie příznakovosti. Je nutné právě tento autorčin přístup vyzdvihnout. Dějiny sporů z oblasti genderové lingvistiky jsou lemovány argumenty založenými na konceptu příznakovosti, traktování této problematiky je ale často nejednotné a příznakovost bývá v tomto kontextu zhusta užívána nekorektně. Diplomová práce koncept příznakovosti předkládá náležitě a na základě toho si připravuje pojmovou základnu následující analýzy. Při této příležitosti autorka reflektuje českou debatu o genderové lingvistice (Valdrová, Hoffmannová, Chromý). Jádrem práce je analýza tvarů rodových protějšků, u nichž je jeden z protějšků polysémní (chemik – chemička /povolání, továrna). Autorka si klade otázku, zda jsou polysémní tvary frekvenčně oslabeny a zda při jejich užívání hraje roli genderový princip, či jsou silnější vlivy ekonomizační (délka tvaru). Analýza je provedena na rozsáhlém vzorku dvojic tvarů, vytěžena jsou reprezentativní korpusová data. Práce je pečlivě zpracována, obsahuje malé množství chyb. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení stupněm A.

Otázky:

1. Je u českého gramatického rodu možné hovořit jak o rodu přirozeném, tak o rodu gramatickém?
2. Lze formulovat genderová doporučení, která by se vztahovala k užívání češtiny českými mluvčími (příklad)?
3. Umožňuje užití konceptu příznakovosti argumentaci pro genderově korektní vyjadřování apod., nebo je tento koncept neslučitelný s problémem genderu?

11.6.2017

Mgr. Dan Faltýnek, Ph.D.